

به گفته سرپرست پژوهشگاه فضای مجازی کشور، براساس آمارهای مرکز ملی فضای مجازی، تعداد کانال های عمومی فارسی زبان تلگرام از مرز ۵۵۵ هزار کانال گذشته و مطالب منتشر شده در این کانال ها نیز به کورد انتشار یک میلیارد مطلب را شکسته و به عدد ۱۷/۱ میلیارد نزدیک شده است.

فعالیت ۵۵۰ هزار کانال تلگرامی فارسی زبان

تلگرام ۴ ساله شد؛ «پیام رسان های بومی» ناکام در جذب مخاطب

و در شرایطی که برخی از این شبکه‌ها حتی با حمایت‌های دولتی شکل گرفته اند، متأسفانه هنوز هیچ یک نتوانسته‌اند در جذب کاربران ایرانی موفق باشندو جایگزینی امن و مناسب برای پیام‌رسان‌های خارجی ایجاد کنند . خسرو سلجوقی عضو هیئت‌عامل سازمان فناوری اطلاعات ایران با اشاره به اهمیت شبکه‌های اجتماعی می‌گوید : شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان پدیده‌های ظهور عصر ارتباطات، مختصات و ویژگی‌هایی از جمله سرعت انتقال و تکثیر پیام و مفاهیم دارند که آن‌ها را از گونه‌های دیگر رسانه‌ای متمایز کرده و باعث به وجود آمدن فضای جدیدی در حوزه ارتباطات فردی، اجتماعی و بین‌المللی شده است؛ از این رو و وجود شبکه‌های اجتماعی به عنوان یکی از ابزارهای مهم ارتباطی در جامعه امروز یک ضرورت به‌شمار می‌رود.

وی در ادامه،نود سرمایه‌گذاری مناسب‌را از عمده‌ترین دلایل ناکامی شبکه‌های اجتماعی بومی بیان و تصریح می‌کند: طبق آن چه برای شبکه‌های اجتماعی بومی پیش بینی شده ،این شبکه‌ها باید بتوانند جمعیت میلیونی کاربران را جذب کنند، در حالی که اکنون تعداد کاربران این شبکه‌ها تنها چند ده هزار نفر است.

در مقابل در شبکه‌ای مانند تلگرام فقط جمعیت کاربران ایرانی ۴۵ میلیون نفر است که یکی از دلایل آن،وجود امکانات زیر ساختی است. بدیهی است نرم‌افزاری که بتواند ۴۵ میلیون کاربر را پوشش دهد، باترم‌افزاری که تنها امکان پوشش ۱۰۰ هزار کاربر را داشته باشد، از حیث فناوری و نحوه مدیریت این تعداد کاربر کاملاً متفاوت است و دستیابی به چنین زیرساختی نیازمند سرمایه‌گذاری عظیمی است.

وی در عین حال، امنیت سرمایه‌گذاری را از دیگر شاخص‌های مهم بیان می‌کندو می‌گوید : کسانی که قصد دارند در زمینه ایجاد شبکه‌های اجتماعی بومی فعالیت کنند، در وهله اول باید اطمینان یابند که امنیت لازم برای سرمایه‌گذاری آن‌ها وجود دارد و این سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیری پایینی دارد.

سلجوقی تأکید می‌کند: متأسفانه نگاه امنیتی به فضای مجازی و تهدید شدن این فضا، به جای آن‌که به‌عنوان فرصت به آن نگریسته شودو همچنین برخورد‌های چندگانه با کسانی که در داخل کشور حاضر به سرمایه‌گذاری در این بخش هستند، باعث شده بخش خصوصی رغبتی برای سرمایه‌گذاری در این حوزه نداشته باشد.

وی می‌گوید : نگرانی از نبود امنیت سرمایه‌گذاری، بزرگ‌ترین دلیل ناکامی شبکه‌های اجتماعی ایرانی است و گر نه به لحاظ فنی در کشور آمادگی خوبی وجود دارد، به طوری که هنوز اکنون دو نرم‌افزار شبکه‌های اجتماعی در کشور تولید شده‌است که توانایی پوشش و خدمات‌دهی به ۲۰ میلیون کاربر را دارا مانود.امنیت

لازم‌مانع از آن می‌شود که این بخش رونق بگیرد.

بنابراین قبل از هر اقدامی باید نحوه برخورد با این مسئله تغییر کند؛ به این مفهوم که در صورت مشاهده موارد خلاف در شبکه‌های اجتماعی از سوی یکی از اجزای این شبکه، صرفاً با متخلف برخورد شود نه با کل شبکه و چنان چه این برخورد اصلاح شود، سرمایه‌گذاری نیز انجام خواهد شد. او با بیان این‌که تعداد شبکه‌های اجتماعی بومی در کشور حتی از تعداد انگشتان یک دست هم تجاوز نمی‌کند، می‌گوید : متأسفانه همین تعداد شبکه‌های موجود هم تاکنون نتوانسته‌اند در جذب مخاطب موفق باشند.

است که امروز فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی دیگر تنها کارکرد سرگرمی ندارد بلکه فرصت‌های بسیار مناسبی را در زمینه انجام کسب‌وکارهای مختلف و فعالیت‌های آموزشی و... در اختیار کاربران قرار می‌دهد. با همه این‌ها و با وجود محبوبیت پیام‌رسان‌های خارجی از جمله تلگرام و اینستاگرام در ایران، بسیاری براین عقیده‌اند که جذب میلیونی کاربران ایرانی در شبکه‌های اجتماعی خارجی و نگهداری اطلاعات خصوصی آن‌ها در خارج از کشور از حیث امنیتی به هیچ وجه به نفع کشور و کاربران ایرانی نیست و باید راهبردهای مختلفی در این زمینه اتخاذ شود. در این

راست‌دار سال‌های اخیر نهاد‌های نظارتی و سیاست‌گذار کشور از جمله شورای عالی فضای مجازی و کمیته‌تعیین مصادیق مجرمانه و مجلس در موارد مختلفی برای سامان دهی پیام‌رسان‌ها وارد عمل شده‌و قوانین ومقرراتی را به تصویب رسانده‌اند که از جمله آن‌ها می‌توان به مصوبه شورای عالی فضای مجازی درباره سامان‌دهی پیام‌رسان‌های خارجی اشاره کرد که طی آن علاوه بر الزام این پیام‌رسان‌ها به انتقال سرورهای خود به کشور، بر ضرورت دریافت مجوز از شورای عالی فضای مجازی برای فعالیت در ایران نیز تأکید شده‌است به‌طوری‌که در نتیجه این سیاست‌گذاری‌ها، مدیران تلگرام که تا پیش از این برای حذف کانال‌های مستهجن با مسئولان ایرانی همکاری می‌کردند، سرانجام درباره انتقال سرورهای خود به ایران نیز مجاب شده و برای حفظ بازار چند ده میلیونی بخشی از سرورهای این پیام‌رسان را به ایران منتقل کردند. حال باید دید با سیاست‌گذاری‌های جدیدو حمایتی شورای عالی فضای مجازی مبنی بر تقویت شبکه‌های اجتماعی بومی، آیا این شبکه‌های توانند با شبکه‌های خارجی رقابت کنند یا خیر؟

■ **پیام رسان های بومی، همچنان ناکام در جذب مخاطب**

با وجود راه‌اندازی حدود ۱۵ شبکه اجتماعی بومی

برای اشتراک گذاری اطلاعات سازمانی، اطلاع‌رسانی و انجام امور روابط عمومی وسایر بهره‌بردارهای اداری شده است، همدارای که به نظر می‌رسد تاکنون چندین جدی گرفته نشده‌است و هنوز هم بسیاری از امور اداری از سوی سازمان‌ها و نهاد‌های مختلف از طریق تلگرام انجام می‌شود.

■ **رونق کسب و کار های پول ساز در تلگرام**

از سوی دیگر با گسترش استفاده از فضاهای مجازی و افزایش مخاطبان آن، کسب و کارهای اینترنتی یکی از بخش‌های جدانشدنی زندگی امروزه ماشده‌اندو باورود شبکه‌های پیام‌رسان فوری به کشور، شکل جدیدی از این کسب و کارهای مجازی، ظهور و بروز پیدا کرده‌و این موضوع در پیام‌رسان‌های موبایلی از جمله تلگرام نیز به طرز ملموسی در حال گسترش است به طوری که بارونق گرفتن تلگرام در بین کاربران ایرانی، کسب و کارهای متعددی از فعالیت‌های تبلیغاتی؛ به‌گزاری کلاس‌های آموزش مجازی و ارائه مشاوره‌های روان شناسی و... گرفته تا ساخت و طراحی روبات‌های تلگرامی در دستر این پیام‌رسان موبایلی در حال انجام و گسترش است. به طور نمونه یکی از این کسب و کار ها، طراحی وساخت روبات‌های تلگرامی است به گونه‌ای که در آمد ناشی از طراحی روبات‌ها ۵۰۰ هزار تومان تا چهار میلیون تومان می‌تواند متغیر باشد. عده‌ای از آموزشگاه‌ها هم به این فکر افتاده‌اند که کلاس‌های حضوری خود را به کلاس‌های مجازی تبدیل کنند و از این راه پول در بیاورند. دوره اول کلاس‌های مجازی این آموزشگاه‌ها به‌طور رایگان بر گزار می‌شود و از دوره‌های بعد، فرد برای شرکت در کلاس‌ها باید هزینه پرداخت کند. بر گزاری کلاس مجازی برای حوزه‌هایی مانند زبان انگلیسی یا مهارت‌های ICDL، شاید خیلی عجیب نباشد؛ اما آن چه تا حدودی عجیب به نظر می‌رسد بر گزاری کلاس‌های خط و حتی نقاشی به صورت مجازی است! رونق این کسب و کار ها که هر روز بر دایره آن افزوده می‌شود، همه و همه گویای این واقعیت

■ **هر ایرانی عضو ۱۸ کانال تلگرامی است**

به گفته اسد پور سرپرست پژوهشگاه فضای مجازی کشور، اعلام تلگرام در باره وجود ۴۰ میلیون اکانت از کاربران ایرانی، نشان می‌دهد هر کاربر به‌طور متوسط ۱۸ کانال تلگرام را مطالعه کرده که با فرض صرف این روزها را فعال بوده‌اند، این آمارها نشان می‌دهد هر کاربر فارسی زبان به‌طور متوسط ۳۰ هزار مطلب در کانال‌های تلگرام را مطالعه کرده که با فرض صرف حدود یک دقیقه وقت برای هر مطلب، این کانال‌ها منجر به افزایش سرانه مطالعه به میزان ۵۰۰ ساعت شده‌اند. وی با اعلام شکستن رکورد انتشار یک میلیارد مطلب در کانال‌های عمومی فارسی زبان تلگرام، می‌گوید: براساس آمارهای مرکز ملی فضای مجازی، تعداد کانال‌های عمومی فارسی زبان تلگرام از مرز ۵۵۵ هزار کانال گذشته و مطالب منتشر شده در این کانال‌ها نیز رکورد انتشار یک میلیارد مطلب را شکسته و به عدد ۱/۱ میلیارد نزدیک شده‌است.

■ **استفاده از تلگرام توسط ساز مان ها و نهاد های رسمی کشور**

این اظهارات سرپرست پژوهشگاه فضای مجازی کشور نشان دهنده میزان محبوبیت این پیام‌رسان در ایران است تا جایی که علاوه بر استفاده مردم عادی از این اپلیکیشن، امروزه شاهد استفاده بسیاری از سازمان‌ها و نهادهای رسمی کشور از این پیام‌رسان به منظور تبادل اطلاعات و انجام برخی امور سازمانی هستیم که می‌توان گفت این موضوع به نوعی به کارایی این برنامه اعتبار بخشیده و باعث جلب اعتماد کاربران شده‌است. استفاده بسیاری از سازمان‌ها و نهاد‌های رسمی کشور از این پیام‌رسان، به قدری فراگیر است که در مقاطعی حتی منجر به ورود دوقه قضاییه و صدور اعلانیه‌هایی مبنی بر خودداری اکید دستگاه‌های دولتی ومسئولان اجرایی از به کار گیری شبکه‌های اجتماعی خارجی نظیر تلگرام

چرا در تلگرام از رمز گذاری سرتاسری به طور پیش فرض استفاده نمی شود؟

پاول دوروف در انتشار پستی به تشریح باورهای نادرست درباره رمز گذاری سرتاسر (End-to-End Encryption) و چرایی استفاده نشدن از آن در تلگرام پرداخته است. به گزارش zoomit، این اعلام کرده اسمال بسیاری از افراد از وی درباره این‌که چرا از این فناوری در تلگرام استفاده نمی‌کند سوال کرده‌اند. پیام‌رسان‌های محبوب و پر کاربرد، روش‌های مختلفی را برای پشتیبان گیری اطلاعات در اختیار کاربران شان قرار می‌دهند. پیام‌رسان‌های نظیر واتس‌آپ، وایبر و لاین برای پشتیبان گیری از اطلاعات از سروس‌های دیگری نظیر گوگل درایو یا ای‌کلاد ابل کمک می‌گیرند.

■ **تلگرام، بزرگ ترین پاتوق مجازی ایرانیان**

■ **۸۲ درصد کاربران تلگرام در ایران هستند**

تجربه فعالیت شبکه‌های اجتماعی در ایران نشان داده که کاربران ایرانی جزو پر مصرف‌ترین کاربران شبکه های اجتماعی موبایلی و پیام‌رسان‌ها هستندو مصداق عینی این موضوع در باره تلگرام به خوبی قابل مشاهده است. این شبکه در مدت زمان کوتاهی و در سایه حذف پیام‌رسان‌های دیگر، شاهد کوچ عظیم کاربران ایرانی بودو اکنون این پیام‌رسان موبایلی بیش از ۴۵ میلیون کاربر در ایران دارد که حدود ۸۲٫۶ درصد از کاربران تلگرام را شامل می‌شوند.

پرونده روز | یادداشت سردبیر

سید علی علوی

alavi@khorasannews.com

همزیستی مسالمت آمیز

در حالی شاهد چهار ساله شدن تلگرام هستیم که حدود ۴۵ میلیون ایرانی عضو این پیام رسان اجتماعی هستند و بر اساس آمارهای اعلامی، بیش از ۸۰ درصد کاربران این شبکه را ایرانی‌ها تشکیل می‌دهند؛ این در حالی است که تلگرام حتی بین ۱۰ پیام‌رسان برتر و محبوب جهان هم هیچ‌گاه رده بندی نمی‌شود. بر اساس آخرین آمارها، واتس‌آپ محبوب‌ترین پیام‌رسان در بین ۱۰۹ کشور جهان است. پس از آن، فیس‌بوک به ویژه مسنجر آن در رده دوم قرار دارد و مردم ۴۹ کشور در این شبکه مجازی عضو هستند. وایبر نیز در کشورهایی مانند اوکراین، لیبی، عراق و سریلانکا طرفداران زیادی دارد. نرم‌افزار لاین نیز مورد توجه مردم آسیای شرقی است. در ایران نیز از موج مهاجرت ناگهانی به تلگرام در پی مسدودشدن وایبر، واتس‌آپ و تانگو رخ داد که از آن در اصطلاح به عنوان بزرگ‌ترین مهاجرت در ایران در مدت زمان بسیار کوتاه‌ها می‌شود. طی حدود دو سال و نیمی که از فعالیت گسترده تلگرام در ایران می‌گذرد، همواره به این پیام‌رسان دو نوع نگاه وجود داشته است. نگاه به تلگرام به عنوان تهدید و نگاه به آن به عنوان فرصت. در نگاه تهدیدی، تلگرام به عنوان بستری جرم خیز تلقی می‌شود که رصدشدنی نیست و ناگرانی‌های اخراقی و امنیتی همراه است. اما نگاه دیگر، ایجابی و برایان ایده‌استوار است که باید فضای مجازی و پیام‌رسان‌ها را پذیرفت و در واقع جزو اقتضات دنیای امروز است. و روی این دو نگاه، یک واقعیت انکار نشدنی وجود دارد مبنی بر این‌که حضور و فعالیت پیام رسان‌های اجتماعی و محصولات تعاملی از این جنس در دنیای امروز اجتناب‌ناپذیر است و قابل فیلتر کردن نیست. در واقع اتفاق ساده‌ای که با فیلتر کردن این پیام‌رسان‌ها و به ویژه تلگرام رخ می‌دهد، مهاجرت سریع کاربران به یک پیام‌رسان دیگر مانند ایمو، لاین یا واتس‌آپ خواهد بود چرا که با توجه به نیاز کاربران، نیاز بازار و مشتریان و عرضه و تنوع گسترده‌ای که در دنیا وجود دارد، واقع‌نابپذیرنی سریع پیام‌رسان‌های دیگر به جای تلگرام خواهیم بود. بنابراین با توجه به نیاز و ذائقه‌ای که طی سال‌های اخیر در مردم شکل گرفته، فیلتر به هیچ‌وجه چاره کار نیست چون فقط پلتفرم وب‌ستر تغییر خواهد کرد. واقعیت این است که باید به نوع خود را به همزیستی مسالمت‌آمیز پیام‌رسان‌ها با فضای اجتماعی عادت دهیم. با این تفاسیلی می‌توان گفت یکی از بهترین راهکارها در مواجهه با گرایش روزافزون ایرانی‌ها به تلگرام، افزایش سواد رسانه‌ای کاربران است که می‌تواند معقول‌ترین نوع رویارویی با پیام‌رسان‌های اجتماعی باشد. در مواجهه باید مخاطبان را به مرع نیز خودکنترلی سوق دهیم، بدین معنا که احساس کنند نسبت به هر رفتاری که در شبکه‌های مجازی از جمله تلگرام بروز می‌دهند، باید پاسخگو باشند.

ای کاربران است که می‌تواند معقول‌ترین نوع رویارویی با پیام‌رسان‌های اجتماعی باشد. در مواجهه باید مخاطبان را به مرع نیز خودکنترلی سوق دهیم، بدین معنا که احساس کنند نسبت به هر رفتاری که در شبکه‌های مجازی از جمله تلگرام بروز می‌دهند، باید پاسخگو باشند. به عبارت دیگر به جای انجام اقدامات سلبی، باید به سمت رفتارهای پیشگیرانه برویم. در مواجهه با تخلفات را به مرع نیز باید ضمن اطلاع و به‌روسانی قوانین، اقدامات پیگیرانه هم داشته باشیم. در این میان نکته حایز اهمیت آن است که انتقال سرور ها به ایران نیز در عمل تفاوتی در شرایط موجود ایجاد نمی‌کند چرا که اولاً این مدیران تلگرام حاضرند دسترسی کامل به اطلاعات و دیتابیس‌ها را به ما بدهند تا تجربه نشان داده‌تلگرام در مقاطع گوناگون، همکاری‌هایی با ایران داشته است که البته به این واقعیت بر می‌گردد که ۸۰ درصد کاربران ایرانی هستند. با این وجود انتقال سرورهای تلگرام به کشور الزاماً به معنای رصد کامل نیست. در واقع به نظر می‌رسد انتقال سرور ها بیشتر مبتنی بر دودف است: اول افزایش سرعت و دوم بحث ترافیک داخلی که می‌تواند سود دو طرفه‌ای هم برای کاربران را هم اپراتورها داشته باشد. در هر حال با این تفاسیل به نظر می‌رسد برای تلگرام می‌توان آینده‌ای خوش‌بینانه را در ایران تصور کرد. چرا که با توجه به سیاست‌ها و وعده‌های دولت دوازدهم، می‌توان چنین نتیجه گیری کرد که تلگرام در ایران باقی خواهد ماندو فیلتر نخواهد شد مگر این‌که مدیران تلگرام رفتارهای غیرمتفرقه‌ای از خود نشان دهند که در این صورت به سرنوشت پیام‌رسان‌هایی چون وایبر و واتس‌آپ دچار خواهند شد. البته شواهد موجود حکایت از توافق‌هایی بین ایران و تلگرام دارد که به معنای ادامه حضور این شبکه در کشور، دست‌کم طی چهار سال آینده است. البته در این میان مصوبات شورای عالی فضای مجازی حاکی از سیاست‌گذاری‌ها برای شکستن انحصار تلگرام در ایران است تا کاربران ایرانی به استفاده از دیگر پیام‌رسان‌ها نیز گرایش پیدا کنند. در این راستا شاهد مصوبات خوبی در شورای عالی فضای مجازی برای حمایت از شبکه‌های اجتماعی بومی یا ابزارهایی مانند امکان ارائه خدمات دولت الکترونیک و ممنوعیت این خدمات برای پیام‌رسان‌های خارجی هستیم. مجموع این سیاست‌گذاری‌ها در نهایت حکایت از آن دارد که ما همچنان شاهد فعالیت تلگرام در ایران خواهیم بود، اما این شبکه شاید تنها بازیگر اصلی عرضه پیام‌رسان‌ها در کشورمان نخواهد ماند، طبیعتاً ممکن است پیام‌رسان‌های خارجی و همچنین پیام‌رسان‌های بومی نیز وارد گود شوند تا بازار متنوعی را در اختیار داشته باشیم و سخن آخر اینکه چه متولیان و چه کاربران باید به همزیستی مسئولانه با فضای پیام‌رسان‌های اجتماعی عادت کنند.

جدول سخت (شماره ۱۳۳)

۲۰	۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴
۲	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳
۳	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۴	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۵	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱
۶	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰
۷	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹
۸	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸
۹	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷
۱۰	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶
۱۱	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵

حل جدول شماره ۱۳۲

۲۰	۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴
۲	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳
۳	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۴	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۵	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱
۶	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰
۷	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹
۸	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸
۹	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷
۱۰	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶
۱۱	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵

جدول سخت (شماره ۱۳۳)

۲۰	۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴
۲	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳
۳	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۴	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۵	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱
۶	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰
۷	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹
۸	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸
۹	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷
۱۰	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶
۱۱	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی

۱- وفت و گوی خودمانی- نوعی حلو ا که با رد و عسل می‌پزند- اولین جراح دنیا که عمل سزارین را بموقعیت انجام داد
۲- مبلغ مذهبی- تحمیلی- از پیامبران الهی ۲- پرستار- همسایه برزیل وپاراگوئه- آتشگیره- غذای مریض ۴- کمان- دانش ذاتی- از آرایه‌های ادبی- ریشه در آداب و رسوم قدیم دارد ۵- از درختان بومی مناطق استوایی- به وسیله غدد درون‌ریز تولید می‌شود- زاده‌شدن- الفبای گوشش ۶- علم استدلال- معادل فارسی آباژور- سریع ۷- شهر مدفن طلسمات ۸- اسباب ناوختن یولن- پیچک- نمایشنامه‌ای از دفریکو گارسیا لورکا- شهری در آلمان ۹- بالاپوش بلند مردان قدیم- جهان- میوه گرمسیری- کمیک ۱۰- شهری در روسیه- غیر حرفه‌ای- ایالتی در آمریکا ۱۱- مسیرهای آبی که کشتی‌ها بدون مانع در آن رفت‌وآمد می‌کنند- مجموعه شعری سروده هوشنگ ابتهاج- هم‌را شامل می‌شود.

عمودی:
۱- مقفود- مرگ هریک از بافت‌های بدن بر اثر قطع خون‌رسانی به عضو ۲- قراقوت- آب‌را که در تجمع آب رودخانه‌ها به‌وجود آمده‌باشد ۳- از دست‌دادن تعادل روانی- حس بویایی ۴- ناامید- کهنه‌وپاره- تکرار حرفی از الفبا ۵- جدید- جوانمر- به‌رنگ سرخ‌وروشن ۶- سقف‌نیمکره- پیشین ۷- بخش خارجی چیزی- جریان سیل آسای رودخانه ۸- شهری در فرانسه- پایتخت پرو ۹- زندان مسعود سعد سلمان- خواب خیال‌انگیز- اسم ترکی ۱۰- بدگویی